

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-428/23 – 1

Asia C-428/23

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

11.7.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

13.6.2023

Kantaja, Revision-menettelyn valittaja ja Revision-menettelyn vastapuoli:

ROGON GmbH & Co. KG

MVI Management GmbH

DC

Vastaaja, Revision-menettelyn vastapuoli ja Revision-menettelyn valittaja:

Deutscher Fußballbund e. V. (DFB)

[–]

BUNDESGERICHTSHOF

VÄLIPÄÄTÖS

[–]

asiassa

1. ROGON GmbH & Co. KG, [–] Frankenthal,

2. MVI Management GmbH, [–] Mondsee (Itävalta),

3. DC, [– –],

kantajana, Revision-menettelyn valittajana ja Revision-menettelyn vastapuolena,

[– –]

vastaan

Deutscher Fußballbund e. V. (DFB), [– –] Frankfurt am Main,

vastaajana, Revision-menettelyn vastapuolena ja Revision-menettelyn valittajana:

[– –]

Bundesgerichtshofin kartelliasioiden jaosto on tehnyt 28.2.2023 pidetyssä istunnossa [– –]

seuraavan välipäätöksen:

Asian käsittelyä lykätään.

Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään seuraavat SEUT 101 artiklan 1 kohdan tulkintaa koskevat ennakkoratkaisukysymykset:

- 1) Sovelletaanko urheiluliiton säännöstöön, joka on osoitettu liiton jäsenille ja jolla säännellään liiton ulkopuolisten yritysten palvelujen käyttöä liiton toimintaa edeltävillä markkinoilla, unionin tuomioistuimen tuomiossa Wouters (19.2.2002, C-309/99) ja tuomiossa Meca Medina (18.7.2006, C-519/04 P) vahvistettuja periaatteita, joiden mukaan kartellikieltoa sovellettaessa on
  - otettava huomioon se kokonaistilanne, jossa kyseinen päätös on tehty tai johon sen vaikutukset kohdistuvat, ja erityisesti sen tavoitteet
  - ja lisäksi tutkittava, ovatko siitä aiheutuvat kilpailua rajoittavat vaikutukset näihin tavoitteisiin pyrkimisen välttämätön seuraus
  - ja ovatko ne oikeasuhteisia näihin tavoitteisiin nähden (jäljempänä tuomioon Meca Medina perustuva testi)?
2. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, sovelletaanko nyt tarkasteltavassa tapauksessa tuomioon Meca Medina perustuvaa testiä kaikkiin tämän säännöston sääntöihin vai onko ratkaiseva merkitys sisällöllisillä kriteereillä, kuten sillä, miten läheisesti tai etäisesti yksittäinen sääntö liittyy liiton urheilutoimintaan?

Perustelut:

- 1 I. Asianosaiset kiistelevät kilpailuoikeuden mukaisista kieltovaatimuksista, jotka liittyvät vastaajan antamiin pelaaja-agenttipalveluja koskeviin määräyksiin (Reglement für Spielervermittlung, jäljempänä RfSV).
- 2 Ensimmäisenä mainittu kantaja on yksi Saksan johtavista nuorten lahjakkuuksien ja ammattilaisjalkapalloilijoiden konsulttiyrityksistä. Sen toiminta kattaa muun muassa neuvonnan ammattilaisjalkapalloilijoiden siirtoihin ja sopimusten jatkamiseen liittyvissä asioissa. Sen perustaja ja toimitusjohtaja on kolmantena mainittu kantaja. Toisena mainittu kantaja on Itävallan oikeuden mukaan perustettu oikeushenkilö, joka myös harjoittaa pelaaja-agenttipalveluihin liittyvää liiketoimintaa. Pelaaja-agentteja voivat käyttää sekä seuraa etsivät pelaajat että seurat, jotka luovuttavat pelaajan (ns. lähtevä siirto) tai vastaanottavat pelaajan (ns. tuleva siirto).
- 3 Vastaaja on 27 saksalaisen jalkapalloliiton kattojärjestö, jossa on noin 25 000 seuraa ja yli 7 miljoonaa jäsentä. Se kuuluu organisatorisesti Maailman jalkapalloliiton (FIFA) alaiseen seurapyramidiin.
- 4 Vastaajan perussäännön 16a §:n mukaan Deutsche Fußball Liga (DFL e. V.) huolehtii otteluiden toteuttamisesta Saksan kahdessa korkeimmassa ammattilaisliigassa (Bundesliga ja 2. Bundesliga). DFL e. V. on Saksan kahden korkeimman ammattilaisliigan seurojen yhteenliittymä. Vastaaja järjestää itse pelitoimintaa myös ammattimaisesti pelattavassa kolmannessa liigassa (3. Liga). Alueelliset jalkapalloliitot vastaavat muiden liigojen organisoinnista. Bundesliigaan tai 2. Bundesliigaan osallistuvat seurat ovat DFL e. V:n varsinaisina jäseninä sidottuja vastaajan perussääntöön ja sitovaan säännöstyöhön. Saadakseen pelioikeuden Bundesliigassa tai 2. Bundesliigassa pelaajien on allekirjoitettava DFL e. V:n kanssa lisenssisopimus, joka velvoittaa heidät myös noudattamaan liiton sääntöjä. Vastaaja on FIFAn jäsenenä tämän sääntöjen alainen ja velvollinen panemaan täytäntöön FIFAn päätökset.
- 5 Vastaaja antoi FIFAn hyväksymän, pelaaja-agenttien kanssa työskentelyä koskevien määräysten perusteella määräykset, jotka tulivat voimaan 1.4.2015. Ne on osoitettu seuroille ja pelaajille, jotka ovat vastaajaan nähden velvollisia noudattamaan säännöstöä. Niillä säännellään pelaajien ja seurojen käyttämiä agenttipalveluita ammattilaispelaajien sopimusten ja siirtosopimusten tekemisen yhteydessä. Niissä määrätään muun muassa
  - agenttien rekisteröintivelvollisuudesta, RfSV:n 2 §:n 3 kohta ja 3 §:n 2 ja 3 kohta (jäljempänä rekisteröintivelvollisuus);
  - sellaisen agentti-ilmoituksen antamisesta, jossa vahvistetaan, että agentti sitoutuu noudattamaan FIFAn, vastaajan ja DFL e. V:n eri perussääntöjä, sääntöjä ja määräyksiä, oikeuspaikkaa koskevat säännöt mukaan luettuina, RfSV:n 2 §:n 2 kohta ja 3 §:n 2 ja 3 kohta sekä liitteet 1 ja 2 (jäljempänä noudattamisvelvollisuus);

- luonnolliseen henkilöön sovellettavasta lisävelvollisuudesta oikeushenkilöiden rekisteröinnin yhteydessä, RfSV:n liite 2 (jäljempänä oikeushenkilöihin liittyvä lisävelvoite);
  - agenttiin sovellettavasta kiellosta osallistua pelaajan tulevan siirron osalta seuran myöhempiin korvauksiin jatkosiirroista, RfSV:n 7 §:n 3 kohta (jäljempänä jatkosiirtoja koskeva palkkiokiello);
  - alaikäisten pelaajien siirtoja koskevasta palkkiokiellosta, RfSV:n 7 §:n 7 kohta;
  - velvollisuudesta julkistaa agenteille suoritettut palkkiot ja maksut, RfSV:n 6 §:n 1 kohta (jäljempänä julkistamisvelvollisuus).
- 6 Sääntöjen rikkomisesta voidaan rangaista epäurheilijamaisena käytöksenä (RfSV:n 9 §). Säännöstöön on liitetty valmiit lomakkeet agentti-ilmoituksen antamista varten.
- 7 DFL GmbH, joka on DFL e. V:n kokonaan omistama tytäryhtiö, lähetti 12.1.2018 Bundesliigan ja 2. Bundesliigan seurojen ja pääomayhtiöiden vastuuhenkilöille kiertokirjeen nro 62, jossa näille tiedotettiin muun muassa lähtevää siirtoa koskevista sopimuksista. Siinä todettiin, että korvauksena voitaisiin sopia kertaluonteisesta kiinteästä maksusta tai porrastetusta korvauksesta, joka määritetään suhteessa lähtevää siirtoa koskevasta agenttipalvelusta saatuun siirtokorvaukseen mutta joka ei saa olla verrattavissa prosentiosuuteen perustuvaan korvaukseen (jäljempänä korvauksen laskeminen kiertokirjeen nro 62 mukaisesti).
- 8 Kantajat vastustavat kieltovaatimuksissaan rekisteröintivelvoitetta (vaatimus 1), noudattamisvelvoitetta (vaatimus 2), oikeushenkilöihin liittyvää lisävelvoitetta (vaatimus 3), jatkosiirtoja koskevaa palkkiokielloa (vaatimus 4), korvauksen laskemista kiertokirjeen nro 62 mukaisesti (vaatimukset 5 ja 5a), alaikäisten pelaajien siirtoja koskevaa palkkiokielloa (vaatimus 6) ja julkistamisvelvoitetta (vaatimus 7). Ne vetoavat ensisijaisesti kartellikieltoon.
- 9 Landgericht (alueellinen alioikeus) hyväksyi kanteen osittain. Se velvoitti vastaajan lopettamaan vaatimuksessa 2 tarkoitetun menettelyn siltä osin kuin pelaaja-agenttien on noudatettava FIFAn ja DFB:n oikeuspaikasta annettuja sääntöjä koskevista rikkomuksista määrättäviä seuraamuksia sekä vaatimuksessa 3 tarkoitetun menettelyn. Se hylkäsi muut kannevaatimukset.
- 10 Kantajien tekemän valituksen perusteella Oberlandesgericht (osavaltion ylioikeus) hyväksyi kanteen myös muilta osin. Se kielsi vastaajan menettelyn, jonka mukaan agentit rekisteröidään vain, jos nämä sitoutuvat noudattamaan agenttitoiminnan harjoittamiseen liittyviä FIFAn, vastaajan ja DFL e. V:n sääntöjä (vaatimus 2). Lisäksi se velvoitti vastaajan pidättymään antamasta DFL e.V:lle tai muulle toimeksisaajalle tehtäväksi pelitoiminnan järjestämistä jalkapalloliigassa ja sallimasta samalla, että toimeksisaaja rajoittaa seurojen mahdollisuuksia sopia

palkkioiden laskemiseksi kaavoista, joissa otetaan huomioon prosenttiosuus jatkosiiirroista saatavista tuotoista (vaatimus 5 a). Se hylkäsi kantajien valituksen muilta osin kuten myös vastaajan tekemän vastavalituksen.

- 11 Revision-valituksissa, joihin Oberlandesgericht antoi luvan, kantajat pysyttävät kieltovaatimuksensa ja vastaaja pysyttää kanteen hylkäämistä koskevan vaatimuksensa.
- 12 II Revision-valituksen ratkaisemiseen sovelletaan kilpailunrajoituksista annetun Saksan lain (Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen, jäljempänä GWB) säännöksiä, joissa säädetään seuraavaa:

33 § Oikeus vaatia lopettamista tai kieltämistä

- (1) Se, joka rikkoo tämän osan säännöstä tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklaa (oikeuden rikkomiseen syyllistynyt) tai kilpailuviranomaisen päätöstä, on asianomaiseen nähden velvollinen lopettamaan menettelyn ja, jos on olemassa uhka menettelyn toistumisesta, pidättymään jatkamasta menettelyä.
  - (2) (—)
  - (3) Asianomaisella tarkoitetaan kilpailijaa tai muuta markkinatoimijaa, johon rikkominen vaikuttaa haitallisesti.
  - (4) (—)
- 13 III Revision-valituksen menestyminen riippuu vastauksesta ennakkoratkaisukysymyksiin. Ennen ratkaisun antamista on näin ollen lykättävä asian käsittelyä ja pyydetävä unionin tuomioistuimelta SEUT 267 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan ja kolmannen kohdan nojalla ennakkoratkaisua (ks. FIFA:n pelaaja-agentteja koskevat määräykset: LG Mainz, ennakkoratkaisupyyntö 30.3.2023 – 9 O 129/21).
  - 14 Toisen asteen tuomioistuin (OLG Frankfurt a.M., WuW 2022, 99) totesi, että määräyksiä on arvioitava SEUT 101 artiklan 1 kohtaa vasten. Sen mukaan määräykset johtavat kilpailun rajoittamiseen pelaaja-agenttimarkkinoilla, millä on tuntuvia vaikutuksia ja merkitystä sisämarkkinoiden kannalta. Koska kyse on urheiluun liittyvästä säännöstöstä, sääntöjen yhteensoveltuvuutta kartellikiellon kanssa on kuitenkin arvioitava 18.7.2006 annetussa tuomiossa Meca Medina (C-519/04 P, [— —]) vahvistettujen kriteerien perusteella. Näiden kartellikieltoa rajoittavien periaatteiden sovellettavuuden kannalta on merkityksellistä, ovatko RfSV:n säännöistä aiheutuvat kilpailunrajoitukset vastaajan väittämään urheilua koskevaan tavoitteeseen pyrkimisen seuraus. Toisen asteen tuomioistuimen mukaan tilanne on tällainen käsiteltävässä asiassa. RfSV on kyseisessä oikeuskäytännössä tarkoitettu urheiluun liittyvä säännöstö. Vastaajan sääntöjenmukaisena tehtävänä on jalkapallon kilpailutoiminnan varmistaminen.

Tähän tavoitteeseen pyritään myös RfSV:n säännöstellä. Sillä on tarkoitus säännellä urheilijoiden rekrytoinnin ja työhönoton ehtoja reilun urheilutoiminnan varmistamiseksi. Pelaaja-agenttien toiminnalla on merkittävä vaikutus joukkueiden kokoonpanoon, jatkuvuuteen ja urheilulliseen vahvuuteen, joten se liittyy suoraan kilpaurheiluun. Pelaaja-agenttien toiminta vaikuttaa reiluun kilpailuun sekä urheilijoiden suorituskykyyn ja terveyteen. Määräyksillä pyritään välttämään pelaaja-agenttien, pelaajien ja seurojen välisiä riippuvuussuhteita. Tällaiset riippuvuudet voisivat vaarantaa kilpailun ja urheilun eheyden ja reiluuden. Aiemmin pelaajille ja seuroille on joissakin tapauksissa aiheutunut taloudellista ja ammatillista haittaa rikosoikeuden kannalta merkityksellisistä pelaaja-agenttien menettelyistä.

- 15 Toisen asteen tuomioistuin totesi, että riidanalaisia sääntöjä olisi näin ollen arvioitava erikseen tuomioissa Meca Medina vahvistettujen periaatteiden pohjalta. Yleisestä tavoitteesta riippumatta riidanalaisen säännösten kunkin säännön osalta olisi tutkittava, liittyykö se hyväksyttävään tavoitteeseen, onko hyväksyttävän tavoitteen saavuttamisen ja kilpailunrajoituksen välillä erottamaton yhteys ja onko toimenpide oikeasuhteinen.
- 16 Toisen asteen tuomioistuin katsoi, että tämän perusteella kieltovaatimuksilla 1, 4, 6 ja 7 riitautetut säännöt, jotka koskevat rekisteröintivelvoitetta, kieltoa osallistua myöhempiin siirtotuloihin, alaikäisten pelaajien siirtoja koskevaa palkkiokielttoa ja kaikkien vastaajalle suoritettujen maksujen julkistamista, eivät ole SEUT 101 artiklan vastaisia. Sitä vastoin kieltovaatimuksessa 2 riitautettu velvollisuus antaa noudattamisilmoitus ja kieltovaatimuksessa 3 riitautettu sääntö, jonka mukaan oikeushenkilöiden on pelaaja-agentti-ilmoituksen antamisen yhteydessä annettava samalla myös yksityishenkilön agentti-ilmoitus, kuuluvat SEUT 101 artiklassa määrätyn kiellon piiriin. Toisen asteen tuomioistuin katsoi, että kieltovaatimus 5 on perusteeton. Sen mukaan riitautetut kiertokirjeet eivät ole vastaajan vastuulla. Sitä vastoin vaatimusta 5 a koskeva toissijainen vaatimus on perusteltu. Se totesi, että vastaaja on DFL GmbH:hon nähden valvontavelvollinen.
- 17 2. Kantajien kyseistä ratkaisua koskeva Revision-valitus on hyväksyttävä, jos kantajilla on GWB:n 33 §:n 1 momentin ja SEUT 101 artiklan 1 kohdan nojalla oikeus vaatia vastaajalle kieltomääräystä vaatimuksilla 1, 4, 6 ja 7 riitautettujen RfSV:n sääntöjen osalta. SEUT 101 artiklan 1 kohdassa vahvistetut soveltamisen perusteet täytyvät (ks. a kohta). SEUT 101 artiklan 3 kohdan mukaisia poikkeuksen edellytyksiä ei voida vahvistaa pääasiaa käsittelevän tuomioistuimen toteamusten perusteella (ks. b kohta). On kyseenalaista, voidaanko SEUT 101 artiklan 1 kohdassa vahvistettua tunnusmerkistöä rajoittaa, kun otetaan huomioon se asiakokonaisuus, jossa säännöt saavat aikaan vaikutuksensa, ja sääntöjen tavoite. Tähän ei voida vastata yksiselitteisesti unionin tuomioistuimen aikaisemman oikeuskäytännön perusteella (ks. c kohta). Ratkaisu riippuu näin ollen vastauksesta ennakkoratkaisukysymyksiin (ks. d kohta).
- 18 a) SEUT 101 artiklan 1 kohdan mukaan sisämarkkinoille soveltumattomia ja kiellettyjä ovat muun muassa sellaiset yritysten yhteenliittymien päätökset, jotka

ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja joiden tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua tai joista seuraa, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy sisämarkkinoilla. Kirjoittamattomana edellytyksenä on, että sekä kilpailun rajoittamisen että jäsenvaltioiden väliseen kauppaan kohdistuvan vaikutuksen on oltava tuntuva. GWB:n 33 §:n 1 momentin mukaan kiellon rikkoja on asianomaiseen nähden velvollinen pidättäytymään jatkamaan rikkomista.

- 19 aa) SEUT 101 artiklan 1 kohta on osoitettu vastaajalle yritysten yhteenliittymänä. Yhteenliittymään kuuluvat muun muassa Saksan ammattilaisliigojen jalkapalloseurat. Niille jalkapallo on ennen kaikkea taloudellista toimintaa. Se, että tämä taloudellinen toiminta liittyy urheiluun, ei vaikuta vastaajan asemaan yrityksenä (ks. esim. tuomio 1.7.2008, MOTOE, C-49/07, [– –] 22 kohta). Se, että vastaajana olevaan yhteenliittymään kuuluu ammattilaisseurojen lisäksi amatööriseuroja, ei ole omiaan kyseenalaistamaan tätä arviota (ks. FIFAn osalta tuomio 26.1.2005, Piau, T-193/02, [– –], 69–72 kohta). Myös vastaajan riidanalaisissa säännöissä, jotka koskevat ketjun alkupäässä tarjottavaa säännönmukaisesti maksullista urheilijoiden välityspalvelua, on kyse taloudellisesta toiminnasta. RfSV:tä on pidettävä yritysten yhteenliittymän tekemänä päätöksenä (ks. tältä osin perusteellisemmin tuomio 27.1.1987, 45/85, [– –] 29–32 kohta, palovakuutus ja tuomio Piau [– –] 75 kohta). Kuten RfSV:n 1 §:n 1 kohdasta ilmenee, vastaajan tarkoituksena on koordinoida säännöstöllään jäsentensä toimintaa tietyillä markkinoilla, tarkemmin sanottuna pelaaja-agenttien toimintaa ammattilaispelaajien sopimusten ja siirtosopimusten tekemisen yhteydessä.
- 20 bb) Tässä riitautetut RfSV:n säännöt johtavat myös huomattavaan kilpailun rajoittumiseen pelaaja-agenttimarkkinoilla.
- 21 (1) Sääntöjä ei tosin ole osoitettu suoraan pelaaja-agenteille vaan seuroille ja pelaajille, jotka pelaaja-agenttipalvelujen ostajina kuuluvat markkinoiden vastapuolelle. Niillä rajoitetaan kuitenkin asianomaisten pelaajien, seurojen ja yritysten päätöksentekovapautta ja vaikutetaan samalla pelaaja-agenttien taloudelliseen toimintavapauteen.
- Niiden on mukautettava toimiaan säännösten sääntöjen mukaisiksi voidakseen toimia agenttimarkkinoilla. Muussa tapauksessa vaarana on, että pelaajat ja seurat – vastaajan taholta tulevien seuraamusten (RfSV:n 9 §) paineessa – eivät anna pelaajavälitystä niiden tehtäväksi.
- 22 (2) Kilpailun rajoittaminen on myös tuntuva. Kuten edellä on selvennetty, kaikki Saksassa toimivat seurat ja pelaajat ovat siirtopalvelujen ostajina sidottuja säännöstöön. Saksassa realistisia markkinamahdollisuuksia on siksi vain agenteilla, jotka noudattavat rekisteröintivelvoitteesta (2 §:n 3 kohta, 3 §:n 2 ja 3 kohta), palkkiorakenteesta (7 §:n 3 ja 7 kohta) ja maksujen julkistamisesta (6 §:n 1 kohta) annettuja riidanalaisia sääntöjä. Tälle ei ole esteenä RfSV:n 1 §:n 4

kohdassa esitetty selvennys, jonka mukaan ammattipelaajia koskevat sopimukset ja siirtosopimukset pysyvät voimassa myös ilman sääntöjen noudattamista.

- 23 (3) RfSV:n säännöt voivat vaikuttaa myös jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Kuten edellä on todettu, kaikki Saksassa toimivat seurat ja pelaajat ovat pelaaja-agenttipalvelujen ostajina sidottuja sääntöihin, mikä tarkoittaa, että säännöt rajoittavat myös kaikkia Saksassa toimivia pelaaja-agentteja. Vaikka säännöt koskevat vain Saksan markkinoita, ne muodostavat markkinoille pääsyn esteen ulkomaisille pelaaja-agentteille, joihin ei sovelleta samoja rajoituksia heidän kotimaassaan. Lisäksi suurella osalla välitetyistä pelaajasiirroista on yhteys ulkomaille, jos kyseessä on siirto Bundesliigaan tai Bundesliigasta. Merkitys sisämarkkinoiden kannalta on siksi kiistaton.
- 24 b) Toisen asteen tuomioistuin ei tutkinut, täyttävätkö riidanalaiset säännöt SEUT 101 artiklan 3 kohdassa vahvistetut poikkeuksia koskevat edellytykset. Toisen asteen tuomioistuimen toteamusten perusteella näin ei voida katsoa olevan.
- 25 c) Asian ratkaiseminen riippuu näin ollen ratkaisevasti siitä, sovelletaanko SEUT 101 artiklan 1 kohtaan sisältyvän tunnusmerkistön rajoitusta unionin tuomioistuimen tuomiossa Medina vahvistettujen periaatteiden mukaisesti, kuten toisen asteen tuomioistuin on katsonut.
- 26 aa) Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan SEUT 101 artiklan 1 kohdassa määrätyn kieltotunnusmerkistön rajoitukset tunnustetaan vain erityistapauksissa (ks. tuomio 19.2.2002, Wouters, C-309/99, [– –] 97 kohta ja sitä seuraavat kohdat; tuomio 28.2.2013, OTOC, C-1/12, [– –] 93 kohta; tuomio 18.7.2013, Consiglio nazionale dei geologi, C-136/12, [– –] 53 ja 54 kohta ja tuomio 23.11.2017, CHEZ Elektro Bulgaria, C-427/16 ja C-428/16, [– –] 54 kohta). Sen mukaan kaikki yritysten yhteenliittymän päätökset, joilla rajoitetaan osapuolten toimintavapautta, eivät välttämättä kuulu SEUT 101 artiklan 1 kohdan kiellon piiriin. Tällaisen päätöksen yhteensopivuutta unionin kilpailusääntöjen kanssa ei voida arvioida abstraktisti. On otettava huomioon se kokonaistilanne, jossa kyseinen päätös on tehty tai jossa se tuottaa vaikutuksensa, ja erityisesti sen tavoitteet. Sen jälkeen on tutkittava, ovatko päätöksestä aiheutuvat kilpailua rajoittavat vaikutukset näihin tavoitteisiin pyrkimisen välttämätön seuraus ja ovatko ne oikeassa suhteessa näihin tavoitteisiin nähden. Unionin tuomioistuin on soveltanut näitä periaatteita – urheilukilpailujen erityispiirteet huomioon ottaen – myös urheiluliittojen sääntöjen laatimiseen. Unionin tuomioistuin on katsonut, että edellä tarkoitettussa merkityksessä hyväksyttävään tavoitteeseen voidaan pyrkiä myös urheilusäännöillä, jos ne – dopingvalvontaa koskevien sääntöjen tavoin – liittyvät erottamattomasti urheilukilpailujen järjestämiseen ja asianmukaiseen toteuttamiseen ja niillä pyritään nimenomaan varmistamaan tervehenkinen kilpailu urheilijoiden välillä (tuomioon Meca Medina perustuva testi, tuomio Meca Medina, [– –] 43 ja 45 kohta).
- 27 bb) Nyt tarkasteltavan asian tosiseikat poikkeavat aiemmista tapauksista, joissa unionin tuomioistuin on tarkastellut vastaavaa tunnusmerkistön rajoitusta yritysten

yhteenliittymien päätösten osalta. Tuomiossa Wouters, tuomiossa OTOC, tuomiossa CHEZ Elektro Bulgaria ja tuomiossa Consiglio nazionale dei geologi tehdyt ratkaisut koskivat kukin ammatillisia sääntöjä, joita sovellettiin lakisääteisiin ammatillisiin edustuselimiin, joilla oli toimivaltaa laatia sääntöjä alallaan (ks. tuomio Wouters [– –] 44 ja 62 kohta; tuomio OTOC [– –] 48 ja 49 kohta; tuomio Consiglio nazionale dei geologi [– –] 5, 43 ja 44 kohta ja tuomio CHEZ Elektro Bulgaria [– –] 21 ja 48 kohta). Tuomioon Meca Medina sisältyvä ratkaisu perustui Kansainvälisen olympiakomitean ja erään uimaliiton antidopingsäännöstöön (ks. tuomio Meca Medina, [– –] 27 ja 28 kohta). Kyseinen säännöstö koski suoraan urheilijoiden urheilutoimintaa ja asianmukaista kilpailutoimintaa eli urheilukilpailujen toteuttamiseen liittyviä markkinoita. Ne toimivat näin ollen yhdistysautonomian rajoissa, joka antaa yhdistyksille mahdollisuuden säännellä itse sisäisiä suhteitaan (Euroopan unionin perusoikeuskirjan 12 artiklan 1 kohta, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 11 artiklan 1 kappale, Saksan perustuslain (GG) 9 §:n 1 momentti). Myös riidanalaiset määräykset on osoitettu seuroille ja pelaajille ja näin ollen vastaajana olevan liiton jäsenille, mutta ne koskevat myös pelaaja-agentteja, jotka eivät ole vastaajan jäseniä. Määräyksillä on näin ollen vaikutusta urheilutoimintaa edeltäviin ulkopuolisiin markkinoihin, joihin seurat ja pelaajat osallistuvat vain agenttipalvelun ostajina. Kolmansiin osapuoliin kohdistuvia kilpailunrajoituksia ei voida perustella pelkästään yhdistysautonomialla. Yhdistyksen tai sen jäsenten yksityisoikeudellisia suhteita muihin yksityisoikeudellisiin subjekteihin ei pidä arvioida eri tavalla kuin sellaisten henkilöiden vastaavia suhteita, joilla ei ole yhdistykseen sidossuhdetta (ks. tältä osin BVerfG, päätös 12.10.1995 -1 BvR 1938/93, NJW 1996, 1203, 9 kohta).

- 28 cc) Se, voidaanko nyt tarkasteltavan kaltaisissa tilanteissa sääntö, jolla rajoitetaan tuntuvasti muiden kuin seuran sidossuhteissa olevien markkinatoimijoiden taloudellista toimintavapautta, jättää tuomioon Meca Medina perustuvan testin perusteella SEUT 101 artiklan 1 kohdassa vahvistetun kiellon ulkopuolelle, ei käy selvästi ilmi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä. Tästä on esitetty erilaisia näkemyksiä.
- 29 (1) Yhden näkemyksen mukaan unionin tuomioistuimen muun muassa tuomiossa Wouters ja tuomiossa Meca Medina kehittämiä periaatteita ei voida soveltaa nyt tarkasteltavan kaltaisiin tapauksiin. Tämän näkemyksen mukaan kyseisiä periaatteita olisi sovellettava vain, jos säännöstöllä on puhtaasti urheilullisia tai ainakin ”nimenomaisesti urheiluun liittyviä” tavoitteita [– –] [viittauksia oikeuskirjallisuuteen]. Tätä tukee se, että tuomiossa Meca Medina katsottiin, että toimintamahdollisuuksien rajoittaminen antidopingsäännöillä ”kuuluu erottamattomasti” urheilukilpailujen asianmukaiseen toteuttamiseen (tuomio Meca Medina [– –], 45 kohta). Lisäksi urheiluliittojen toimivalta asettaa liiketoimintaa koskevia sääntöjä voisi johtua urheilukilpailujen erityispiirteistä (ks. julkiasiamiehen ratkaisuehdotus European Super League, 15.12.2022, C-333/21, [– –] 91 kohta), toisin sanoen siitä, että jäsenet kuuluvat seuran yksityisoikeudellisten sääntöjen ja oikeudessa tunnustetun yhdistysautonomian piiriin. Asia on kuitenkin toisin, jos säännellään markkinaehtoja, jotka eivät liity

suoraan urheilukilpailuihin, ja jos sääntelyn kohteena on sellaisten yritysten toiminta, jotka eivät ole urheiluliiton jäseniä ja jotka eivät näin ollen voi vaikuttaa kyseisten sääntöjen sisältöön. Tässä tapauksessa urheilukilpailun erityispiirteet tai jäsenten liitoille yksityisoikeudellisesti antama sääntelyvalta eivät tuomioon Meca Medina perustuvan testin mukaan oikeuta olemaan soveltamatta SEUT 101 artiklan 1 kohtaa [– –]. Muutoin SEUT 101 artiklan 1 kohdan mukainen kilpailua rajoittavien sopimusten kielto voisi menettää toimivuutensa. Myöskään SEUT 165 artiklan 2 kohdan toisesta virkkeestä ei johdu muuta. Tämä määräys antaa unionille ainoastaan mahdollisuuden antaa suosituksia ja toteuttaa lainsäädäntöön perustuvia edistämistoimia SEUT 165 artiklan 4 kohdan mukaisen urheiluun liittyvän tavoitteensa saavuttamiseksi, mutta sillä ei anneta mahdollisuutta höllentää kilpailuoikeuteen perustuvia velvoitteita [viittauksia oikeuskirjallisuuteen]. Lisäksi on otettava huomioon, että vain demokraattisesti legitimoidulla lainsäätäjällä on yleensä toimivalta täsmentää ylemmäntasoisia intressejä, jotka ovat ristiriidassa SEUT 101 artiklan 1 kohdan kanssa [– –] [viittauksia oikeuskirjallisuuteen].

- 30 (2) Toisen näkemyksen mukaan muun muassa tuomiossa Wouters ja tuomiossa Meca Medina kehitettyjen periaatteiden soveltamisen kannalta ei ole merkitystä sillä, koskevatko urheiluliiton määräykset vain urheiluliiton puhtaasti urheiluun liittyvää toiminnan alaa – erityisesti urheilukilpailujen toteuttamiseen liittyviä markkinoita – vai vaikuttavatko ne suoraan ulkopuolisiin markkinoihin. Tämän näkemyksen mukaan on pikemminkin niin, että periaatteiden soveltamiseksi riittää, että liiton sääntelyllä on voitu katsoa olevan jonkinlainen merkityksellinen yhteys urheilukilpailujen järjestämiseen ja asianmukaiseen toteuttamiseen. Tuomiossa Meca Medina vahvistettuja periaatteita voidaan jättää soveltamatta vain silloin, jos riidanalaisella sääntelyllä pyritään ainoastaan (omiin) taloudellisiin tavoitteisiin eikä sillä pyritä mihinkään konkreettista urheilukilpailua koskevaan organisatoriseen tavoitteeseen [viittauksia oikeuskirjallisuuteen]. Yhdistysautonomialla ei ole tässä yhteydessä merkitystä. Tästä riippumatta urheilun erityispiirteitä voitaisiin pitää hyväksyttävänä tavoitteena, joka on esteenä SEUT 101 artiklassa määrätyn kiellon pakolliselle seuraamukselle, sillä urheilun eettiset arvot kuuluvat SEUT 165 artiklan 2 kohdan toisen virkkeen mukaan myös Euroopan unionin asettamiin tavoitteisiin [viittauksia oikeuskirjallisuuteen]. Tätä näkemystä tukee myös se, että tuomiossa Meca Medina ei nimenomaisesti vedottu yhdistysautonomiaan vaan viitattiin yleisesti tuomiossa Wouters mainittuihin periaatteisiin. Tuomiossa Meca Medina katsottiin, että säännösten yhteensoveltuvuutta unionin kilpailusääntöjen kanssa ei voida arvioida abstraktisti vaan on arvioitava sitä kokonaistilannetta, jossa kyseinen päätös on tehty tai johon sen vaikutukset kohdistuvat (ks. tuomio Meca Medina, [– –] 42 kohta). Urheilussa kokonaistilanteeseen voivat kuulua myös sellaiset säännöt, jotka eivät liity luonteeltaan pelkästään urheiluun vaan jotka koskevat liiton jäsenten käyttämää palvelua, joka vaikuttaa urheilutoimintaan vain välillisesti. Lisäksi pelaaja-agenttimarkkinoita ei voisi edes olla olemassa ilman vastaajan organisoimaa ammattilaisjalkapalloa, joten ne liittyivät ainakin tältä osin suoraan urheilutoimintaan.

- 31 dd) Jos urheiluliiton antamat ulkopuolisia markkinoita koskevat säännöt voidaan sulkea pois SEUT 101 artiklan 1 kohdan soveltamisalasta, kun on ensin tutkittu niiden tarpeellisuutta ja oikeasuhteisuutta sääntelytavoitteisiin nähden, jolloin ensimmäiseen kysymykseen on vastattava myöntävästi, olisi harkittava, onko niin, että tätä arviointia ei sovelleta yhtenäisesti kaikkiin urheiluliiton antamiin sääntöihin vaan alun alkaenkin vain niihin sääntöihin, joilla on riittävä yhteys liiton urheilutoimintaan (toinen kysymys). Sen tutkiminen, onko tavoite hyväksyttävä, ovatko kilpailua rajoittavat vaikutukset näihin tavoitteisiin pyrkimisen välttämätön seuraus ja ovatko ne näihin tavoitteisiin nähden oikeasuhteisia, olisi tällöin mahdollista ja tarpeellista vain näiden yksittäisten sääntöjen osalta.
- 32 d) Jos katsotaan toisen asteen tuomioistuimen tavoin, että sääntöjen antamiseen liittyvästä kokonaistilanteesta seuraa, että kyse on tuomiota Meca Medina koskevassa oikeuskäytännössä tarkoitettua hyväksyttävästä tavoitteesta, riitautettuja yksittäisiä sääntöjä olisi tutkittava kulloinkin sen kannalta, ovatko ne tämän yleisen tavoitteen mukaisia. Toisessa vaiheessa olisi tutkittava, onko kilpailunrajoitus hyväksyttäviin tavoitteisiin pyrkimisen välttämätön seuraus. Kolmannessa vaiheessa olisi tutkittava, onko kyseinen kilpailua rajoittava toimenpide oikeasuhteinen eli tavoitteeseen soveltuva, tarpeellinen ja asianmukainen hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi. Tuomioon Meca Medina perustuvan testin perusteella ainakin osa riidanalaisista säännöistä voisi osoittautua yhteensopiviksi SEUT 101 artiklan 1 kohdan kanssa.
- 33 Jos tuomioon Meca Medina perustuvaa testiä ei sovelleta kyseessä olevan kaltaiseen säännöstöön, joka liittyy urheiluliiton järjestämään pelitoimintaan vain laajemmassa asiayhteydessä, kaikkien riidanalaisien sääntöjen olisi katsottava olevan SEUT 101 artiklan 1 kohdan vastaisia.

[--]